

Radničné noviny – tlačené periodiká vydávané samosprávami

(správa z monitoringu)

Anotácia:

Veľký segment tlačенých periodík v SR predstavujú periodiká vydávané územnými samosprávami. Médiá financované z verejných zdrojov sú na centrálnej úrovni zákonom definované ako verejnoprávne, posuny od ideálu verejnoprávnosti sú veľmi citlivou politickou otázkou a sú verejne diskutované. Naopak, verejnosť nie je dostatočne citlivá aj na obsah tzv. radničných novín; podľa výskumu verejnej mienky, ktorý pre TIS v novembri 2007 realizovala agentúra FOCUS, až štvrtina opýtaných si myslí, že radničné noviny sú propagandou vedenia obce alebo mesta.

Ako to teda naozaj je? Ako radničné noviny na Slovensku vyzerajú? Akými pravidlami sa riadi ich vydávanie? Aký je ich obsah? Správa z monitoringu TIS má ambíciu odpovedať na tieto otázky.

V monitoringu sme sa zamerali na sledovanie nasledujúcich **parametrov**:

- vonkajšia stránka novín - periodicita radničných novín, náklad, formát a počet strán periodika
- zabezpečenie vydávania periodika - kto radničné noviny vydáva a ak sú vydávané externe, ako bol externý dodávateľ vybratý a ročné náklady na vydávanie periodika
- personálne zabezpečenie vydávania periodika - spôsob voľby a zloženie redakčnej rady a redakcie
- obsah novín – koľko priestoru je v nich venovaných úradným informáciám, koľko Informáciám o činnosti vedenia mesta a opozície, koľko miesta zaberá v novinách inzercia a iné informácie (kultúra, šport atď.)

Predmet analýzy tvorilo 30 tlačných periodík (pozri tab. č. 1), ktoré vydávajú obce, mestá a mestské časti. Každý titul zastupovalo vydanie z júna 2007 resp. čísla pred letnými prázdninami. Cieľom bola snaha o objektivizáciu výsledku, keďže jún je čas, keď obsah novín nie je ovplyvnený dovolenkovým obdobím ani inými sviatkami. Jún 2007 zároveň zaručoval dostatočný odstup od komunálnych volieb konaných v decembri 2006. Súčasná situácia (marec 2008) s vydávaním jednotlivých RN môže byť preto odlišná. Analýzu

radničných novín zabezpečili spolupracovníci TIS v jednotlivých častiach Slovenska, hodnotiaca správa bola spracované centrálné.

Zistenia z monitoringu:

- Periodicita radničných novín (ďalej RN) je závislá od veľkosti obce – čím vyššia obec, tým vyššia periodicita. Väčšie mestá vydávajú RN minimálne raz za mesiac, RN vydávané menšími mestami a obcami majú nižšiu periodicitu.
- Najobľúbenejším formátom RN je formát A4; obce a mestá bez rozdielu veľkosti chcú vydávať svoje noviny na veľkom priestore, o čom svedčí počet strán RN.
- RN sú vo väčšine prípadov vydávané priamo obecnými alebo mestskými úradmi, prípadne v spolupráci s obcami zriadenými príspevkovými organizáciami. V dvoch prípadoch sú RN vydávané v spolupráci obce a nejakej záujmovej kultúrnej inštitúcie. Len v dvoch prípadoch bolo vydávanie RN zabezpečené externe – raz obchodnou spoločnosťou so 100-percentným podielom mesta (Zvolen) a v jednom prípade obsah RN zabezpečuje miestny odbor Matice slovenskej (Zvolenská Slatina).
- Z dôvodu interného zabezpečenia vydávania RN majú problém vykázat skutočné výdavky na vydávanie RN. Poskytnuté údaje väčšinou zahŕňajú len náklady na zabezpečenie prác v externom prostredí (grafická úprava, tlač, distribúcia) a nezohľadňujú náklady na spracovanie obsahu RN (mzdy redaktorov, režijné náklady). Obce teda nevedia, koľko ich vydávanie RN skutočne stojí.
- RN sú politicky veľmi citlivé. Svedčí o tom zloženie redakčných rád ako aj spôsob ich menovania. Vo väčšine prípadov je redakčná rada pri absencii všeobecných pravidiel menovaná v obecnom zastupiteľstve, prípadne ju menuje priamo starosta. Starosta resp. jeho zástupca si ponecháva vplyv na vydávanie RN aj prostredníctvom svojho členstva v redakčnej rade alebo priamo v redakcii ako výkonnom orgáne RN. V mnohých prípadoch je starosta dokonca šéfredaktorom RN. Niekde tvorí redakčnú radu príslušná komisia obecného zastupiteľstva (pre kultúra, šport, médiá a pod.). V menších obciach sa na vydávaní RN podieľajú aj občania a zástupcovia iných organizácií (napr. miestnej školy).
- Práca v redakcii je vo väčšine prípadov profesionalizovaná – zabezpečujú ju zamestnanci obce alebo mesta.
- V RN nezaznieva hlas opozície – väčšinu priestoru v RN predstavujú iné informácie (informácie o kultúre, športe, histórii atď.) nasledované úradnými informáciami a informáciami o činnosti vedenia mesta. Opozícia nedostáva v RN nijaký priestor.

Niektoré obce to zdôvodňujú cielenou apolitickosťou RN, potom však vyvstáva otázka, aký je cieľ RN. Poskytovať informácie o športových a kultúrnych aktivitách v obci alebo vytvoriť priestor na verejnú diskusiu o aktuálnych problémoch v obci a pomôcť tak hľadaniu ich optimálnych riešení?

Tabuľková časť

Tab. č. 1: Periodicita radničných novín

Obec	počet obyvateľov	názov periodika	periodicita
Dunajská Lužná	3.420	Spravodaj obce Dunajská Lužná	Štvrt'ročník
Holíč	11.151	Holíčan	Dvojtýždenník
Ivánka pri Dunaji	5.600	Ivanské novinky	5 – 6 x ročne
Kopčany	2.574	Kopčanské noviny	Štvrt'ročník
Košice – Dargovských hrdinov	31.000	F- kuriér	občasník
Košice – Košického vládného programu	25.784	KVaPka	3 – 4 x ročne
Košice – Krásna	3.742	Krasňančan	občasník
Košice – Staré mesto	22.000	Staromestské listy	Dvojmesačník
Košice – Šaca	4.767	Šačanské novinečky	Mesačník
Košická Polianka	927	Život Košickej Polianky	2 – 3 x ročne
Kozárovce	1.963	Kozárovské noviny	Dvojmesačník
Krupina	8.000	Hontianske noviny	Dvojtýždenník
Kúty	4.130	Kúcan	Občasník
Nové Zámky	42.262	Castrum Novum	Týždenník
Očová	2.600	Očovská Hučava	Štvrt'ročník
Petrova Ves	1.037	Petroveský spravodaj	3 4 krát ročne
Senec	15.542	Senčan	11 x ročne
Senica	20.492	Naša Senica	Mesačník
Skalica	14.858	Skalický Press	Mesačník
Snina	21.325	Naša Snina	Mesačník
Šahy	8.207	Hontianske listy	Mesačník
Šaľa	24.500	Šaľa	Mesačník
Terchová	4.070	Terchová	Dvojmesačník
Topoľčianky	2.900	Naše Topoľčianky	Dvojmesačník
Turčianske Teplice	4.620	Teplické zvesti	Mesačník
Tvrdošín	9.255	Tvrdošín	Mesačník
Varín	3.470	Varínčan	Mesačník
Vranovský hlásnik	23.000	Vranov nad Topľou	10x ročne
Zvolen	50.000	Zvolenské Noviny	Týždenník
Zvolenská Slatina	2.600	Hlas Slatiny	Mesačník

Tab. č. 2.: Náklad, formát a počet strán periodika

názov periodika	Formát periodika	Počet strán periodika
Spravodaj obce Dunajská Lužná	A5	56 - 64
Holíčan	A4	16
Ivanské novinky	A4	16 – 24
Kopčanské noviny	A4	16
F- kuriér	A4	4
KVaPka	A4	8 – 12
Krasňančan	A4	10 – 16
Staromestské listy	A3	6
Šačanské novinečky	A4	8
Život Košickej Polianky	A4	8 – 20
Kozárovské noviny	A4	8
Hontianske noviny	A4	8
Kúcan	A4	16
Castrum Novum	A4	12
Očovská Hučava	A4	12
Petroveský spravodaj	A4	12
Senčan	A4	20
Naša Senica	A4	20
Skalický Press	A4	12
Naša Snina	A4	12
Hontianske listy	A4	16
Šaľa	A5	28
Terchová	A4	12
Naše Topoľčianky	A4	6
Teplické zvesti	A4	20
Tvrdošín	n.a.	8
Varínčan	A4	16
Vranov nad Topľou	A4	4
Zvolenské Noviny	A4	n.a.
Hlas Slatiny	A5	12

Tab. č. 3: kto radničné noviny vydáva a ročné náklady na vydávanie periodika (ako bol externý dodávateľ vybratý)

názov periodika	vydavateľ	spôsob výberu dodávateľa	náklady na vydávanie
Spravodaj obce Dunajská Lužná	OcÚ	-	130.000 (rok 2006)
Holíčan	MsÚ	-	709.257
Ivanské novinky	OcÚ	-	200.000
Kopčanské noviny	OcÚ v spolupráci s OZ Hrudý	-	40.000
F- kuriér	MÚ	-	30.000 – 100.000
KVaPka	MÚ	-	117.475 (rok 2006)
Krasňančan	MÚ	-	90.000
Staromestské listy	MÚ	-	345.000
Šačanské novinečky	MÚ	-	153.000
Život Košickej Polianky	OcÚ	-	12.000 – 30.000
Kozárovské noviny	OcÚ	-	36.000
Hontianske noviny	Mestské kultúrne centrum	-	500.000 (vrátane mzdy redaktora)
Kúcan	OcÚ	-	60.000 – 80.000
Castrum Novum	MsÚ	-	900.000
Očovská Hučava	OcÚ	-	40 – 43 tis.
Petroveský spravodaj	OcÚ	-	30 tis.
Senčan	MsÚ	-	396.000 (bez miezd)
Naša Senica	MsÚ	-	700.000
Skalický Press	n.a.	n.a.	270.000
Naša Snina	MsÚ + miestny dom Matice slovenskej	-	29.930 (okrem distribúcie)
Hontianske listy	MsÚ	-	446.504
Šaľa	MsÚ	-	n.a.
Terchová	Mestské kultúrne stredisko (prísp. org. obce)	-	n.a.
Naše Topoľčianky	OcÚ	-	50.000
Teplické zvesti	MsÚ + Kultúrna a informačná agentúra (prísp. org. obce)	-	n.a.
Tvrdošín	Mestské kultúrne stredisko	-	n.a.
Varínčan	Mestské kultúrne stredisko	-	n.a.
Vranovský hlásnik	MsÚ	-	130 tis.
Zvolenské noviny	Obchodná spol. so 100% účasťou mesta	Schválenie v MsZ	400.000,- Sk
Hlas Slatiny	Miestny odbor Matice Slovenskej	Schválenie v MsZ – ponuka MO MS	5.200,- Sk (papier a kopírovanie)

Tab. 4.: Redakčná rada

názov periodika	Voľba a zloženie redakčnej rady a redakcie
Spravodaj obce Dunajská Lužná	n.a.
Holíčan	redaktor – MsÚ; red. rada – zást. primátora a iné osoby; red. radu zvolilo MsZ
Ivanské novinky	Zodp. externý redaktor + rôzni spolupracovníci z obce (ale aj zástupca starostu); v r. 1991 sa členmi RR stali vše. predsedovia komisií, ktorí postupne odošli
Kopčanské noviny	RR tvorí 1 OcÚ, 1 poslanec OcZ, 1 zástupca vydavateľstva, riaditeľka MŠ; RR menuje starosta
F- kuriér	RR nie je vytvorená, vydávanie koordinuje zástupca starostu
KVaPka	Voľba v ZMČ, rozšírená komisia pre kultúru, školstvo a šport
Krasňančan	Šéfredaktor – neposlanec, člen mediálnej komisie; RR – mediálna komisia, starosta
Staromestské listy	RR menuje starosta; predseda RR – zástupca starostu; členovia RR – poslanci a prednosta
Šačanské novinečky	RR menuje starosta; RR – starosta, zamestnanci MsÚ
Život Košickej Polianky	RR riadi šéfredaktor, RR menuje starosta; šéfredaktor – starosta, členovia: poslanec, občan, zást. riaditeľa ZŠ
Kozárovské noviny	RR menuje OcZ; RR – 5 členov, jeden z nich z OcÚ, 4 občania
Hontianske noviny	1 zamestnanec MKC (Mestské kult. centrum)
Kúcan	RR nikto nemenuje, sú to dobrovoľníci – občania a starostka
Castrum Novum	RR menuje primátor a schvaľuje MsZ; redakciu tvorí 5 zamestnancov MsÚ; RR primátor, poslanec, publicista, riaditeľ Mestského kult. strediska
Očovská Hučava	RR menuje starosta; RR tvorí prednosta a dve zamestnankyne OcÚ
Petroveský spravodaj	RR menovaná v OcZ; 6 členov – 2 OcÚ, 2 ZŠ a MŠ, 2 občania; šéfred. nezamestnankyňa obce
Senčan	Redakcia – zamestnankyňa MsÚ, RR nominanti polit. strán v MsZ; RR vznikla dohodou polit. strán bez uznesenia MsZ
Naša Senica	RR na návrh starostu schvaľuje MsZ, RR – 11 členov, rôzne inštitúcie, len 3 sú zamestnanci MsÚ; redakcia – 1 profesionál (MsÚ)
Skalický Press	RR menovalo vedenie mesta. RR = 3 osoby (2 zamestnanci MsÚ, poslanec)
Naša Snina	RR menuje primátor; RR = zamestnanci MsÚ a zástupca Domu MS v Snine
Hontianske listy	RR menuje MsZ; 4 členovia, z toho 3 z MsÚ
Šaľa	RR schválilo MsZ; šéfred. = viceprimátor + 5 členov (1 poslanec, riaditeľka MKS, kpt. Mestskej polície, ...)
Terchová	RR menuje riaditeľ MKS; RR aj redakcia = občania + zamestnanci MKS
Naše Topoľčianky	RR menuje starosta a OcZ; RR = 3 x OcÚ, 1 poslanec, občania

Teplické zvesti	RR – 7 čl.: 2 poslanci, 5 zamestnancov MsÚ, RR menuje MsZ; redakcia – šéfred. = prednosta, redaktori = zamestnanci MsÚ a Kultúrnej a informačnej agentúry
Tvrdošín	Redakcia = zamestnanec mesta; RR = poslanci; RR ustanovilo MsZ
Varínčan	RR – zamestnankyňa obce
Vranovský hlásnik	RR menuje primátor; predseda ej prednostka, členovia sú vedúci odborov MsÚ
Zvolenské Noviny	RR menovalo MsZ
Hlas Slatiny	Predseda miestneho odboru MS

Tab. č. 5.: Obsah novín

Názov periodika	Obsah novín (odhad v %)				
	informácie OcÚ / MsÚ – úradné informácie	Informácie o činnosti vedenia mesta	Informácie o činnosti opozície	inzercia	iné (kultúra, šport atď.)
Spravodaj obce Dunajská Lužná	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Holíčan	3	5	0	10	82
Ivanské novinky	16	14	0	10	60
Kopčanské noviny	6	3	0	1	90
F- kuriér	25	0	0	25	50
KVaPka	6	6	0	25	63
Krasňančan	17	12	0	3	68
Staromestské listy	15	6	0	5	74
Šačanské novinečky	16	4	0	6	74
Život Košickej Polianky	38	4	0	2	56
Kozárovské noviny	15	0	0	0	85
Hontianske noviny	20	10	0	5	65
Kúcan	10	20	0	0	70
Castrum Novum	10	0	0	2	78
Očovská Hučava	10	40	0	0	50
Petroveský spravodaj	2	8	0	0	90
Senčan	11	0	8 (opozíciu nemajú; občianska kritika)	10	71
Naša Senica	7	11	0	7	75
Skalický Press	0	5	0	15	80
Naša Snina	18	0	0	2	80
Hontianske listy	10	10	0	0	80
Šaľa	23	10	1	7	60
Terchová	10	10	0	0	80
Naše Topoľčianky	5	10	0	0	85

Teplické zvesti	5	20	0	25	50
Tvrdošín	10	40	0	5	45
Varínčan	10	0	0	0	90
Vranovský hlásnik	67	0	0	0	33
Zvolenské Noviny	80	0	0	0	20
Hlas Slatiny	20	10	0	0	70

Autorský kolektív

Autor správy: Ivan Rončák

Oponentka: Emília Sičáková-Beblavá

Spolupracovníci zodpovední za zber údajov:

- Hana Halmešová
- Alena Kissová
- Ľuboš Kostelanský
- Miroslava Pagáčová
- Jana Pavlíková
- Vanda Rybanská

© Transparency International Slovensko, Bratislava 2008
Všetky práva vyhradené.

Transparency International Slovensko
Bajkalská 25, 827 18 Bratislava 212
tel.: 02/5341 10 20, fax: 02/5341 72 07
www.transparency.sk, tis@transparency.sk

Monitoring sa uskutočnil v rámci projektu Posilňovanie úlohy miestnych a regionálnych watchdogových organizácií v boji proti korupcii č. JLS/2005/NGO/012-30-CE- 099128/00-52 v rámci programu *Podpora občianskej spoločnosti v krajinách, ktoré sa stali členskými štátmi EÚ 1. mája 2004* administrovanom Generálnym riaditeľstvom Európskej komisie pre slobodu, bezpečnosť a spravodlivosť.

Za obsah správy zodpovedajú autori; v žiadnom prípade nevyjadruje názory a stanoviská Európskej komisie.

The sole responsibility for the content of this report lies with the authors. It does not represent the opinion of the European Communities. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.